

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

21. juli 2010

Vår ref. 250558/v2

Deres ref. 10/1904 TME

Høring - NOU nr 6 Pensjonslovene og folketrygdreformen

NITO - Norges Ingeniør- og teknologorganisasjon er landets største fagorganisasjon for teknologer og ingeniører.

Etter vår mening er Banklovkommisjonens opplegg for arbeidet med tilpasning av tjenestepensjonslovene til ny folketrygd fornuftig, selv om vi på noen områder hadde forventet større endringer på det nåværende tidspunkt. Dette kommer vi tilbake til nedenfor.

Det har vært en klar forventning blant våre medlemmer om at en på lik linje med ny folketrygd skal ha muligheten til å ta ut også tjenestepensjon fra 62 år, dette har kommisjonen løst på en fornuftig måte.

Det er derfor viktig at det fremmes et lovforslag for Stortinget raskt slik at saken kan behandles i inneværende år og at regleverket kan gjøres gjeldene fra 1. januar 2011.

Innskuddsgrensene og knekkpunkt

Etter at lov om innskuddspensjon ble innført, har stadig flere virksomheter valgt å gå bort fra sine ytelsesbaserte livsvarige alderspensjonsordninger og over til innskuddspensjonsordninger med begrensede utbetalingsperiode. Ved å gjøre dette, flyttes risikoen fra arbeidsgiver og over på arbeidstakerne. Dette er uheldig. NITO forventer derfor at Regjeringen reduserer arbeidstakernes økte risiko med å øke innskuddsgrensene. Med dagens lave innskuddsgrenser, vil en innskuddsordning i svært få tilfeller gi alderspensjonisten en like god alderspensjon som den en mottar i en ytelsesordning.

I Banklovkommisjonens mandat blir kommisjonen eksplisitt bedt om å vurdere innskuddsgrensene. Vi kan ikke se at det er blitt gjort. Utredningen konkluderer med at en ikke vil vurdere innskuddsgrensene i denne omgang. Dette fordi kommisjonen frykter at virksomheter da kan oppfatte ordningene som så gode at de vil velge å omdanne sine ytelsesordninger før de er kjent med hvilke type ytelses- eller eventuelle hybridordninger som kommer i fremtiden, synes søkt. Slik vi opplever situasjonen i virksomhetene i dag begrunnes endringer i de forskjellige tjenestepensjonsordningene med virksomhetenes behov for å redusere sine regnskapsmessige forpliktelser og usikkerhet og ikke manglende valgmuligheter for virksomheten.

Ved ikke å endre innskuddsgrensene nå, vil stadig flere norske arbeidstakere oppleve å få dårligere tjenestepensjonsordninger enn det de kunne ha fått. Innskuddsgrensene er regulert i forskrift. NITO ber derfor departementet snarest øke disse betraktelig slik at de kan sammenlignes med en gjennomsnittlig ytelsesordning. Det vil fortsatt være opp til hver enkelt virksomhet hvilket innskuddsnivå en ønsker å legge seg på utover kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

I Banklovkommisjonens mandat ligger også at kommisjonen skal vurdere å endre knekkpunktet i innskuddsordningene fra 6 ganger grunnbeløpet (G) i folketrygden til 7,1 G slik at en får en parallellitet med opptjeningsgrensen i folketrygden. Denne oppfordringen har kommisjonen ikke tatt til følge da de, korrekt, peker på at ved ensidig å gjøre en slik endring vil svekke pensjonsopptjeningen for personer med inntekt over 6 G. NITO støtter denne vurderingen, men på den annen side bidrar dette til at det samlede pensjonsbildet for det enkelte pensjonsordningsmedlemmet blir mer sammensatt og systemet blir ennå mer komplisert.

Ved å øke innskuddsgrensene både for lavere og midlere inntekter kunne en endret også knekkpunktet og fått en større forståelse for det samlede pensjonssystemet i befolkningen.

- NITO ber regjeringen øke innskuddsgrensene og endre knekkpunktet i lov om innskuddspensjon

Pensjonsgrunnlaget

Ett spørsmål som ikke er en del av Banklovkommisjonens mandat, men som har stor betydning for størrelsen på den enkeltes fremtidig pensjon, er at det ikke betales pensjonsinnskudd for den første G-en. Med andre ord betales det ikke inn pensjonsinnskudd for inntekter under det til en hver tid gjeldende G-beløpet og for inntekter over G-beløpet gjøres det et fradrag, tilsvarende 1G for beregning av innskuddene.

Denne ordningen er det svært mange som ikke er klar over og de av lønnstakerne som blir oppmerksomme på den forstår ikke hvorfor det er slik. NITO kan heller ikke se logikken i denne regelen, når det på andre områder i lovverket er regler som regulerer hvor stor stilling man må ha for å være omfattet av ordningen og unntak for medlemskap for blant annet sesongarbeidere.

Et av de viktige prinsippene i ny lov om folketrygd er at det skal lønne seg å jobbe og at man skal ha opptjening fra første krone. Vi kan ikke se hvorfor dette ikke også bør være et grunnleggende prinsipp i tjenstepensjonsordningene og ikke minst i lov om innskuddspensjon.

Det bør i denne sammenhengen understrekes at dagens regler virker spesielt diskriminerende for lavinntektsgrupper og deltidsarbeidende hvor så mye som 50 % eller mer av inntekten kan komme til fradrag når en skal beregne innskuddene til tjenstepensjonsordningen.

- NITO ber regjeringen innføre opptjening av pensjon fra første krone

Minimumskravene til utbetalingstid

Den gjennomsnittlige levealderen i Norge har økt betraktelig de siste hundre årene. Alle fremskrivninger tyder på at den også vil øke i årene fremover. NITO er derfor i utgangspunktet positive til at en foreslår å innføre enda strengere regler for utbetalingslengden av tjenstepensjonsordningene. Dette betyr at en vil få utbetalt tjenstepensjon til minst 77 år og minimum i ti år hvis en velger å starte utbetalingene etter fylte 67 år.

NITO stiller likevel spørsmålet om ikke reglene også burde inneholde en form for "omvendte delingstall" knyttet til utbetalingstid. Det vi sikter til er at hvis levealderen fortsetter å øke vil andelen år med utbetaling fra tjenstepensjonsordningen utgjøre en stadig mindre andel av gjenstående levetid. Det kan bety at mange fysisk og psykisk friske pensjonister vil oppleve en reduksjon i sine samlede pensjonsytelser samtidig som de ønsker å være aktive i samfunnet. En effekt kan også bli at offentlige budsjetter i lengre perioder vil bli nødt til å gi økonomiske bidrag av typen bostøtte og lignende til personer som tidligere hadde høyere pensjonsinntekter.

- NITO mener at det bør innføres et "omvendt delingstall" for å regulere opp minimumskravene til utbetalingstid fra tjenstepensjonsordningene hvis den gjennomsnittlige levealderen i befolkningen øker.

Opparbeiding av pensjon etter nådd opptjeningsalder

Arbeidslinja er en av de viktige grunnsteinene i det norske arbeidslivet og i pensjonsreformen. Ved innføringen av fleksibel pensjonsalder i folketrygden var det et viktig poeng at fleksibiliteten ikke bare skulle gå nedover i alder fra 67 år, men at det også skulle være en mulighet for arbeidstaker å stå i jobb etter 67 år. Dette er både et pensjonspolitisk og arbeidsrettslig viktig område.

NITO synes derfor det grepet som Banklovkommisjonen gjør ved at ansatte i innskuddspensjonsordninger viderefører sitt medlemskap i ordningen etter fylte 67 år er positivt. På samme måte finner vi det fornuftig at medarbeidere, som har vært medlem av en ytelsespensjonsordning, blir overført til en innskuddspensjonsordning når opptjeningsalder er nådd og en har full opptjening. Like ens at en opprettholder sitt medlemskap i tjenstepensjonsordningen når opptjeningsalder er nådd, men hvor medlemmet ikke har full opptjening.

Disse forslagene vil etter NITOs mening bygge opp rundt arbeidslinja på en fornuftig måte. Etter vår mening bør Regjeringen i denne sammenhengen også vurdere om arbeidsmiljølovens aldersgrense på 70 bør fjernes.

Krav til opptjeningsalder på 67 år

I forslaget til § 4-1 i foretakspensjon foreslår kommisjonen at opptjeningsalderen settes til 67 år eller høyere.

NITO mener at en slik bastant minimums opptjeningsalder ikke er fornuftig. Hvis en arbeidsgiver gjennom tariffavtale har forpliktet seg eller på eget initiativ ønsker å sette opptjeningsalderen lavere, bør det åpnes for dette i loven. Hvis en virksomhet velger å sette opptjeningsalderen lavere enn 67 år, vil det fortsatt være mulig for arbeidstakeren å arbeide utover opptjeningsalder på samme måte som ved kommisjonens forslag.

- NITO ber departementet vurdere å åpne for lavere opptjeningsalder enn 67 år

Seleksjonsfradraget for tidlig pensjonister

Slik vi leser Banklovkommisjonens vurderinger og forslag, antar en at personer som ikke vil leve like lenge som gjennomsnittet i forsikringskollektivet vil ha en høyere uttaksgrad enn andre før oppnådd opptjeningsalder. Kommisjonen foreslår derfor at alle personer som tar ut tjenstepensjon før 67 år skal få et fratrekk i sin pensjon. Fratrekket er relativt lite, men kan virke urimelig for den enkelte, ikke minst hvis dødelighetsrisikoen ikke oppleves i tråd med egen helse. Dette fratrekket kommer på toppen av at pensjonen skal deles over flere år.

- NITO kan ikke se at kommisjonen argumenterer godt for at det vil oppstå en slik antiseleksjon som utløser dette fradraget og ber departementet avvente et slikt forslag til en empirisk kan observere en slik virkning av fleksibel pensjonsalder i tjenstepensjonsordningen.

Forsikringsselskapenes implementeringsfrist

Fordi arbeidet med å tilpasse tjenstepensjonslovene kom sent i gang og endelig lovvedtak vil bli fattet relativt tett opp til den planlagte implementeringsfristen, har pensjonsinnretningene blitt pålagt å implementere lovendringene innen 1. juni 2011, jf utredningens kapittel 8.2. For mange arbeidstakere betyr dette, slik vi leser utredningen, at det ikke vil være mulig å gå av med pensjon før denne datoen fordi deres finansielle situasjon ikke er god nok. Hvis en arbeidstaker ønsker å gå av med pensjon fra

nyttår kan vi ut fra utredningen ikke se hvorvidt en vil få etterbetalt de ytelsene han eller hun vil ha rett til fra pensjoneringstidspunktet og frem til pensjonsinnretningen har implementert regelverket i sine virksomheter.

- NITO mener at de som går av før implementeringsfristen bør få etterbetalt eventuelle ytelser fra reel avgangstidspunkt og frem til pensjonsinnretningen har implementert regelverket.
- NITO ber også departementet oppfordre pensjonsinnretningene om raskest mulig implementering av regelverket.

Forventninger til neste utredning

Som nevnt innledningsvis er NITO i store trekk godt fornøyd med det arbeidet Banklovkommissjonen har gjort, men legger merke til at mange av de tunge og mer kompliserte spørsmålene som skal behandles i tråd med mandatet har blitt utsatt til utredning nr to. Det signaliseres videre at de reglene som her er foreslått vil ha en varighet på tre til fire år før et helt nytt regelverk vil være på plass. NITO er derfor svært spent på hva som vil komme ut av utredning nummer to.

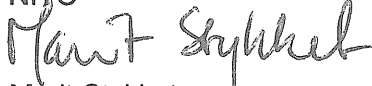
Pensjonsspørsmål må sees i usedvanlig langt perspektiv og må ta sikte på å skape varige og stabile rammebetingelser for arbeidstakerne, arbeidsgiverne og leverandørene av tjenestepensjonsproduktene, så også for regelverket knyttet til ordningene.

I det videre arbeidet vil NITO understreke viktigheten av at det i fremtiden også vil eksistere muligheter for virksomheter å beholde sluttlønnbaserte ytelsesordninger med livsvarig utbetaling i tråd med dagens ordninger. Disse ordningene bidrar etter vår mening til et sunt arbeidsliv og en trygg pensjonisttilværelse for den enkelte.

Dette betyr likevel ikke at vi vil avvise forslag om hybridordninger eller lignende som vil være med på å skape et mer dynamisk pensjonsmarked med flere valgmuligheter og kombinasjonsløsninger.

Med vennlig hilsen

NITO

Marit Stykket
President

Odd Brede Gundersen
Administrasjonssjef